

Editörden / Editorial

Savaş ve Aile Hekimliği

Değerli Okurlarımız,

7 Ekim 2023 tarihinden beri İsrail'in Gazze Şeridi'ne saldırılarında en az 8 bini çocuk, 6 bin 200'ü kadın olmak üzere, 20 binden fazla Filistinli öldürüldü, 52 bin 600'den fazla kişi de yaralandı. Gazze'deki 3412 yatak kapasitesine sahip 36 hastanenin 22'si işlemez durumda, hastanelerin, ambulansların bombalanması ve United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East (UNRWA) binaları dahil eğitim kurumlarının %51'den fazlasının bombalanması, sağlık çalışanlarının (300'den fazla) ve basın mensuplarının öldürülmesi, hastane, su depoları, oksijen dolmuş tesisleri, güneş enerjisi panelleri, jeneratörlerin hedef alınması, temel tıbbi malzeme, gıda, su, yakıt yokluğu, sağlık hizmetleri sunum sisteminin tam çöküşüne neden oldu. Ampütasyonların ve yanık debridmanlarının anestezi olmadan yapılmak zorunda kalınması, cep telefonlarının ışıkları ile ameliyat yapılması, kanserli hastalar için tedavi ve ağrı kontrolünün sağlanamaması, böbrek yetmezliği olan hastalar için diyaliz imkânı olmaması, diyabet ve diğer kronik hastalığı olanlar için tedavi imkânı olmaması gibi kabul edilemez durumlar yaşandı. Gazze Sağlık Bakanlığı, *Staph* enfeksiyonları, suçiçeği, döküntülü hastalıklar, üriner sistem enfeksiyonları, menenjit, kabakulak, uyuz, kızamık, gıda zehirlenmesinde artış görüldüğünü bildirdi. WHO, özellikle kanlı ishal, sarılık ve respiratuvar enfeksiyonlar konusunda kaygılı olduğunu dile getirdi. Gazze'de acil servislerin önceliğinin savaş yaralıları olması nedeniyle kronik hastalıklar ve acil olmayan vakalar vital tıbbi bakımdan mahrum kaldı. Bu durumun önlenemez fatalitelerde artış nedeniyle halk sağlığı üzerine ağır etkileri olacağı aşikâr.

TTB Dünya Tabipler Birliği Başkanı Dr. Margaret Mungherera'ya bir mektup yazarak İsrail'in saldırıları nedeniyle Gazze'de yaşanan insanlık trajedisine dikkat çekti. Mektupta Gazze Şifa Hastanesi'nde çalışan Norveçli doktor Mads Frederick Gilbert'in mektubuna değinildi. Filistin Halkı'nın yaşam hakkına ve sağlık hizmetlerine erişim hakkına yönelik çok ciddi kaygılarımızın olduğu, hastanelere ve diğer sağlık tesislerine, ambulanslara yönelik saldırıların uluslararası belgelere ve "çatışma durumunda sağlık hizmetlerinin korunması" prensiplerine aykırı olduğuna değinildi. Mektupta Dünya Tabipler Birliği'nden uluslararası kamuoyuna Gazze'deki sivil halka yönelik saldırıların durdurulması, sağlık hizmetlerinin korunması çağrısı yapıldı talebinde bulunuldu.

Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı, Gazze'ye yardım ve tıbbi destek malzemeleri göndermeye devam etmektedir.

WONCA Avrupa Yönetim Kurulu 27 Şubat 2022 tarihinde Ukrayna-Rusya savaşı konusunda bildirge yayınladı ancak Filistin-İsrail savaşı için henüz bir bildirge yayınlamadı. ABD, Norveç ve MSF (Médecins Sans Frontières) tarafından yapılan açıklamalar var.

Tıpkı 1992-1995 yılları arasında yaşanan Bosna Savaşı'nda olduğu gibi savaş suçları işlenmesine ve uluslararası insani kuralların hiçe sayılmasına dünya seyirci kalmaya devam ediyor. Hekimler olarak bizler ilk görevimizin yaşam kurtarmak olduğunun bilinci ile en azından bu insanlık dışı olaylara sesimizi yükseltmemiz gerektiğine inancımızla acil ateşkes çağrısında bulunulmasına ve dünyanın hiçbir yerinde savaş suçlarının işlenmesine seyirci kalmamalıyız.

Kaynaklar

1-Hussam M, Samer A. State of the health care system in Gaza during the Israel-Hamas war. Lancet 16 Dec 2023 Vol 402 page: 2294.

2-Musa A, Crawley J, Haj-Hassan T, Inglis R, Maynard N. Gaza, 9 years on: a humanitarian catastrophe. Lancet 16 Dec 2023 Vol 402 page: 2293.

3- https://www.ttb.org.tr/haberarsiv_goster.php?Guid=674d76ea-9232-11e7-b66d-1540034f819c

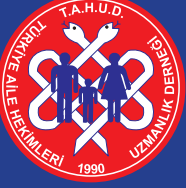
4- <https://www.saglik.gov.tr/TR-100110/turkiye-gazzeye-yardim-ve-tibbi-destek-malzemeleri-gondermeye-devam-ediyor.html>

5-European Family Physicians appeal to STOP WAR. Published on 27 February 2022.

<https://www.woncaeuropa.org/news/view/european-family-physicians-appeal-to-stop-war>

Bu sayının yayına hazırlanmasındaki katkıları için hakemlerimize ve editörlerimize çok teşekkür ederim. Yazarlarımızın ve okurlarımızın dergimize göstermiş oldukları ilgilerinin devam etmesi dileğiyle.

Prof. Dr. Esra Saatçı

Hakem Listesi / Reviewers List

Bu sayıda yer alan ve hala değerlendirme sürecinde olan makalelerin hazırlanmasında emeği bulunan hakemlerimize teşekkürlerimizi sunuyoruz*:

Erol Aktunç
Çiğdem Apaydın Kara
İsmail Arslan
Ali Timuçin Atayoğlu
Duygu Ayhan Başer
Ali Ramazan Benli
Fatma Gökşin Cihan
Şevin Demir
Mustafa Fevzi Dikici
Yusuf Adnan Güçlü
Raziye Şule Gümüştakım
Memet Taşkın Egici

Gökçe İşcan
Esra Meltem Koç
Giray Kolcu
Selçuk Mıstık
Özlem Polat
Engin Burak Selçuk
Nil Tekin
Berrin Telatar
Arzu Uzuner
Burkay Yakar
Bahadır Yazıcıoğlu
Güzin Zeren Öztürk

*Soyadına göre alfabetik